

Maa- ja metsätalousministeriö

Oikeusministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa otsikkoasiassa. Luonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi voimassa olevaa eläimistä saatavista sivutuotteita annettua lakia ja eräitä siihen liittyviä lakeja EU:n virallista valvontaa koskevan asetuksen täydentämiseksi. Lisäksi esityksellä pantaisiin täytäntöön EU:n eläimistä saatavia sivutuotteita koskevan täytäntöönpanoasetuksen muutoksen sallimat poikkeukset.

Oikeusministeriö käsittelee lausunnossaan ehdotettuja seuraamusmaksua ja toimijan luotettavuutta koskevia säännöksiä sekä henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä.

Seuraamusmaksu (62 a §)

Dekriminalisoinnista

Sivutuotelakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi rangaistusluonteisia seuraamusmaksuja koskeva 62 a §. Säännösten rikkomista koskeva seuraamusjärjestelmä käsittäisi siten sekä hallinnollisia seuraamuksia (mm. määräykset, kiellot, toiminnan keskeyttäminen, hyväksynnän peruuttaminen, uhkasakko) että rangaistusluonteisia seuraamuksia (seuraamusmaksu ja rangaistussäännös).

Seuraamusmaksuin sanktioitaisiin kirjanpidon, ilmoituksen tai hyväksymisen hakemisen laiminlyönti. Perusteluissa on todettu, että kyse olisi voimassa olevan lain 72 §:ssä olevien rangaistussäännösten siirtämisestä hallinnollisen seuraamusmaksun piiriin eli kyse ei olisi uudesta sanktioinnista. Mainitut laiminlyönnit olisivat perusteluiden mukaan sellaisia selkeitä puutteita, jotka lähtökohtaisesti ovat helposti todettavissa. Perustelua seuraamusjärjestelmän muutokselle voidaan pitää asianmukaisina.

Seuraamusmaksun määrääminen

Toimivalta seuraamusmaksun määräämiselle olisi Ruokavirastolla ja aluehallintovirastolla. Tällainen päällekkäinen toimivaltuus samasta teosta saman seuraamusmaksun määräämiselle on poikkeuksellinen ratkaisu. Luonnoksen perusteluissa ei myöskään ole selostettu, minkä vuoksi kahdelle viranomaiselle ehdotetaan säädettäväksi identtinen toimivalta rangaistusluonteiseen seuraamukseen. Jatkovalmistelussa tulisi varmistua toimivaltasäännöksen asianmukaisuudesta ja täsmentää toimivaltajakoa tai osoittaa toimivalta vain toiselle tahoista.

Seuraamusmaksun määräämättä jättäminen

Seuraamusmaksu määrättäisiin sille, joka laiminlyö tiettyjä säännöksiä. Säännös on muotoiltu siten, että teon laatuun ei ole liitetty tahallisuutta tai törkeää huolimattomuutta.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Oikeusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 25
 00023 Valtioneuvosto

Eteläesplanadi 10
 Helsinki

0295 16001
 +358 295 16001

09 1606 7730
 +358 9 1606 7730

kirjaamo.om@gov.fi
 oikeusministerio.fi

Ehdotetun 62 a §:n 2 momentin mukaan maksu voidaan kuitenkin jättää määräämättä tai määrätä maksettavaksi vähimmäismäärää pienempänä, jos tekoa voidaan pitää vähäisenä ja maksun määräämättä jättäminen tai määrääminen vähimmäismäärää pienempänä on kohtuullista laiminlyönnin laatu, toistuvuus, suunnitelmallisuus ja muut olosuhteet huomioon ottaen.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että tuottamuksesta riippumatonta vastuuta kohtuullistivat ehdotetut säännökset veronkorotuksen määräämättä jättämisestä (PeVL 39/2017 vp, s. 4, ks. myös PeVL 32/2005 vp). Valiokunta viittasi veronkorotuksen määrän alentamista koskevan sääntelyn merkitykseen myös seuraamuksen oikeasuhtaisuuden kannalta. Valiokunnan mukaan sääntelyä tuli muuttaa niin, että Verohallinnon harkinta päätettäessä veronkorotuksen määräämättä jättämisestä on sidottua harkintaa, jolloin veronkorotus jätettäisiin määräämättä säännöksessä tarkoitettujen edellytysten täytyessä (PeVL 39/2017 vp, s. 4). Valiokunta edellytti myös lausunnossaan PeVL 49/2017 vp määräämättä jättämisen säätämistä oikeusharkintaiseksi.

Säännös olisi asianmukaista muotoilla oikeusharkintaiseksi. (ks. Lainkirjoittajan opas, osio 12.10.6, ”Seuraamusmaksuja koskevan sääntelyn tulee lisäksi mahdollistaa seuraamuksen määräämättä jättäminen anteeksiannettavien rikkomusten osalta ja tilanteessa, jossa seuraamusmaksun määrääminen johtuu maksuvelvollisesta riippumattomista syistä. Määräämättä jättäminen on asianmukaisinta säätää oikeusharkintaiseksi.”)

Seuraamusmaksun täytäntöönpano

Luonnoksessa ehdotetaan uuden hallinnollisen seuraamusmaksun säätämistä. Esitysluonnoksen alustavan arvion mukaan seuraamusmaksuja määrättäisiin kirjanpitorikkeitä noin 10 vuodessa, haaskapaikan rekisteröinnin laiminlyöntejä 5-10 vuodessa ja 33 §:n ilmoitusvelvollisuuden tai hyväksymisen hakemisen laiminlyöntejä noin 5 vuodessa. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta vastaisi Oikeusrekisterikeskus. Luonnoksessa ei kuitenkaan ole esitetty arvioita Oikeusrekisterikeskukselle seuraamusmaksujen täytäntöönpanosta aiheutuvista kustannuksista. Esityksen jatkovalmistelussa Oikeusrekisterikeskukselle aiheutuvat kustannukset tulisi myös selvittää ja mahdollisista tarvittavista lisäresursseista tulisi huolehtia.

Rangaistussäännös (72 §)

Ehdotetun lain 72 §:n 1 momentin 1 kohta sisältää niin sanotun blankorangaistussäännöksen, jonka asiallinen sisältö käy ilmi muualta laista tai EU-sääntelystä. Rikosoikeuden laillisuusperiaatteen mukaan rangaistussäännösten on oltava täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Itse blankosäännökseen tulisi sisällyttää edes jonkinlainen yleisluonteinen sisällöllinen luonnehdinta rangaistusuhan piiriin tulevista teoista.

Oikeusministeriö huomauttaa, että 72 §:n 1 momentin 1 kohdan muotoilussa tulee ottaa huomioon blankotyyppisten rangaistussäännösten laatimista koskevat periaatteet.

Toimijan luotettavuus (41 a §)

Sivutuotelakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi toimijan luotettavuutta koskeva vaatimus (41 a §). Luotettavuuden puuttuminen voisi johtaa toiminnan keskeyttämiseen (65 §) ja toimijan hyväksynnän peruuttamiseen (66 §). Ehdotettu säännös ja sille esitetyt perustelut ovat samat kuin elintarvikelain esitöissä sekä lausunnolla juuri olleessa lannoitelaisissa.

Perusteluiden mukaan säännöksellä torjuttaisiin harmaata taloutta ja tuettaisiin oikeudenmukaisia käytäntöjä alalla. ”Ongelmat julkisten velvoitteiden hoidossa voivat kuitenkin ilmentää harmaan talouden riskiä. On myös mahdollista, että julkisoikeudellisia velvoitteita laiminlyövä taho saattaa laiminlyödä myös muita toimintaa koskevia säännöksiä, kuten eläimistä saatavien sivutuotteiden turvallisuuden varmistamiseksi säädettyjä vaatimuksia.”

Ehdotus vaikuttaa perustuvan täysin kansalliseen ratkaisuun, eikä velvoittavaan EU-sääntelyyn.

Voimassaolevan 33 §:n mukaan toimijan on ennen toiminnan aloittamista kirjallisesti ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle laitokset ja toiminnot rekisteröitäviksi sivutuoteasetuksen 23 artiklan mukaisesti tai haettava hyväksyntää 24 artiklan mukaisesti siten kuin tässä luvussa säädetään. Ilmoitusvelvollisuus ei koske kaikkia toimijoita (33 §:n 2 mom.), vaikka uusi vaatimus toimijan luotettavuudesta näitä ilmeisesti koskisi.

Luotettavuusvaatimus ei siten olisi varsinainen lupaedellytys, sillä tiettyjen toimijoiden on ainoastaan tehtävä ilmoitus ennen toiminnan aloittamista. Toimijan luotettavuuteen liittyvää sääntelyä on esimerkiksi alkoholilaisissa ja taksiluvan osalta liikenteen palveluista annetussa laissa, joissa molemmissa luotettavuus on lupaedellytys, joka arvioidaan jo ennen liiketoiminnan aloittamista.

Esityksessä tulisi selkeyttää, miltä osin luotettavuus tulee arvioitavaksi ennen toiminnan aloittamista sekä selkeytettävä sen merkitystä osana toimijan hyväksyntää (onko kyse hyväksynnän ehdottomasta edellytyksestä).

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 6/2019 vp käsitellyt elintarvikelain osalta vastaavaa jälkikäteistä toimijan luotettavuuden arviointia ja siihen puuttumista. Valiokunta totesi lausunnossaan "Sääntelyn soveltamisen ennakoitavuutta voitaisiin lisätä elinkeinonharjoittajan mahdollisuudella saada hakemuksesta etukäteen valituskelpoinen päätös luotettavuuskriteerien täyttymisestä. Maa- ja metsätalousvaliokunnan tulee perustuslakivaliokunnan mielestä harkita tällaisen sääntelyn lisäämistä lakiin." Vaikka esitysluonnoksessa viitataan ko. perustuslakivaliokunnan lausuntoon, ei tätä huomiota ole käsitelty. Esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa on arvioitava asianmukaisesti ehdotettua sääntelyä myös näiltä osin PL 18 §:n kautta sekä perusteltava, mikäli tällaista sääntelyä ei lakiin ehdoteta. Huomio kiinnittyy erityisesti siihen, että luotettavuuden arvioiminen vaikuttaa sisältävän merkittävää harkintavaltaa (esim. s. 17-18 todettu), minkä vuoksi sen tekeminen ainoastaan jälkikäteisen valvonnan kautta ei vaikuta kovin oikeasuhtaiselta.

Samaisessa lausunnossa valiokunta on viitaten vakiintuneeseen lausuntokäytäntöön todennut, että hyväksymisen peruuttamista ja toiminnan lopettamista koskevat toimivaltuudet ovat verrattavissa elinkeinoluvan peruuttamiseen. Perustuslakivaliokunta on elinkeinotoiminnan sääntelyn yhteydessä vakiintuneesti pitänyt luvan peruuttamista yksilön oikeusasemaan puuttuvana viranomaistoimena vaikutuksiltaan jyrkempänä kuin haetun luvan epäämistä. (PeVL 6/2019 vp ja siinä viitatu). Perustuslakivaliokunta ei edellä mainitussa lausunnossaan nimenomaisesti käsitellyt luotettavuutta perusteena elinkeinoluvan peruuttamiselle ja tämän oikeasuhtaisuutta.

Esityksessä tulisi tehdä asianmukaisesti selkoa siitä, minkä vuoksi juuri sivutuotelaissa tarkoitetussa toiminnassa on välttämätöntä ja oikeasuhtaista keskeyttää tai peruuttaa jo käynnissä oleva elinkeinonharjoittaminen, jos toimija ei ole enää 41 a §:ssä tarkoitetulla tavalla luotettava (esimerkiksi viimeisen kolmen vuoden aikana osakeyhtiöön välillisesti kytkeytyvä yritys).

Hieman poikkeavana ja epäselvänä ratkaisuna voidaan pitää sitä, että sivutuotelain, sivutuoteasetuksen ja täytäntöönpanoasetusten säännösten noudattaminen kytketään nimenomaan toimijan luotettavuuden arvioimiseen (vrt. esim. alkoholilaki ja elintarvikelaki), kun näiden rikkomiseen puututaan myös muilla keinoin. Jää myös epäselväksi, minkä vuoksi taloudellinen tilanne katsotaan toimijan luotettavuutta osoittavaksi seikaksi, eikä omaksi toimijan taloudellista tilannetta koskevaksi edellytykseksi.

Ehdotetun 65 §:n mukaan toiminta voidaan lisäksi keskeyttää, jos toimija ei ole enää 41 a §:ssä tarkoitetulla luotettava ja peruste, jonka takia toimijaa ei pidetä luotettavana, on luonteeltaan olennainen ja vakava, eikä toimija ole viranomaisen määräyksestä huolimatta korjannut epäkohtaa. Hyväksyntä voidaan lisäksi peruuttaa tilapäisesti tai lopullisesti, jos toimija ei enää ole 41 a §:ssä tarkoitetulla tavalla luotettava ja peruste, jonka takia toimijaa ei pidetä luotettavana, on luonteeltaan olennainen ja vakava, eikä toimija ole viranomaisen määräyksestä huolimatta korjannut epäkohtaa.

Perustuslakivaliokunta on vakiintuneessa lausuntokäytännössään korostanut, että sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta on välttämätöntä sitoa luvan peruuttamisen mahdollisuuden vakaviin tai olennaisiin rikkomuksiin tai laiminlyönteihin sekä siihen, että luvanhaltijalle mahdollisesti annetut huomautukset tai varoitukset eivät ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen (myös PeVL 6/2019 vp ja siinä viitatu). Tästä syystä toiminnan keskeyttämistä ja hyväksynnän peruuttamista ja kieltoa koskevissa 65 ja 66 §:ssä säädettäisiin "eikä toimija ole tässä laissa tarkoitetun viranomaisen määräyksestä huolimatta korjannut laiminlyöntiä." Esitysluonnoksen perusteluissa kuitenkin todetaan "Mikäli toimijan taikka tämän vastuuhenkilön muussa tai aikaisemmassa yritystoiminnassa on toistuvasti tai huomattavassa määrin laiminlyöty 1 momentissa tarkoitettuja velvoitteita, toimijaa tai tämän vastuuhenkilöä ei voitaisi pitää säännöksessä tarkoitetulla tavalla luotettavana." Tällaisessa tapauksessa toimijalla ei ole minkäänlaista mahdollisuutta korjata laiminlyöntiä, kun otetaan vielä huomioon, ettei luotettavuutta arvioida viranomaisen toimesta ennen toiminnan aloittamista, vaan satunnaisesti tapahtuvan valvonnan yhteydessä. Esityksessä tulisi asianmukaisesti perustella sitä, mitä korjaamismahdollisuudella tarkoitetaan tällaisissa tilanteissa tai tilanteissa, joissa on kyse jopa 3 vuoden takaa olevista laiminlyönneistä, ja miten tämä täyttää oikeasuhtaisuuden vaatimuksen.

Esityksessä olisi myös asianmukaista kuvata luotettavuusvaatimuksen valvontaa, etenkin, kun kyse ei ole kaikilta osin ennen toiminnan aloittamista viranomaisen tekemästä arvioinnista. Perusteluiden mukaan toimijoiden valvontaa on suoritettava säännöllisesti, riskiperusteisesti ja sopivalla tiheydellä. Perusteluissa lisäksi todetaan, että "Selvityspyynnön toimijan luotettavuudesta Harmaan talouden selvitysyksikölle tekisi Ruokavirasto keskusviranomaisena. Kunnaneläinlääkäri voisi pyytää Ruokavirastoa tekemään selvityspyynnön niiden toimijoiden osalta, joissa kunnaneläinlääkäri on toiminnan hyväksyvä viranomainen. Kunnaneläinlääkärillä ei ole resursseja eikä riittävää

asiantuntemusta ryhtyä luotettavuuden selvitystyöhön. Siksi luotettavuuden selvittäminen keskitettäisiin Ruokavirastolle. Saadun selvityksen perusteella kunnaneläinlääkäri voisi tehdä päätöksen toimivaltaansa kuuluvissa asioissa.” Ilmeisesti aina valvonnan yhteydessä tehtäisiin tällainen selvityspyyntö ennen toiminnan keskeyttämistä tai hyväksynnän peruuttamista koskevaa päätöstä. Koska valvonta on riskiperusteista, olisi osittain sattumanvaraista, miten epäluotettaviin, ilmoituksenvaraista toimintaa harjoittajiin toimijoihin puututtaisiin.

Muutoksenhaku ja täytäntöönpanomääräykset (73 §)

Voimassaolevan sivutuotelain 73 § muutoksenhausta viittaa kumottuun hallintolainkäyttölakiin. Muutoksenhausta hallintoasioissa säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019, myöh. HOL). Lisäksi 1 momentissa on tarpeeton forum-säännös (vrt. HOL 10 §) sekä tarpeetonta valituslupasääntelyä 2 momentissa. Pykälän 1 ja 2 momentin päivitykset tulee sisällyttää esitykseen.

Pykälän 3 momentin mukaan päätöksessä voidaan määrätä, että sitä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jottei muutoksenhakuviranomainen määrää toisin. Oikeusministeriö pitää vakiintuneeseen perustuslakivaliokunnan käytäntöön ja PL 21 §:ään nähden perusteltuna sitä, että seuraamusmaksu olisi täytäntöönpanokelpoinen vain lainvoimaisena. Säännökseen olisi asianmukaista siten lisätä seuraamusmaksua koskeva poikkeus.

Rikkomuksista ilmoittajan henkilöllisyyden suojaaminen (74 a §)

Ehdotetun lain 74 a § liittyy ilmoittajien suojeluun. Säännöksessä puhutaan henkilöllisyyden salassa pitämisestä ko. lain valvontaan kuuluvissa asioissa. Oikeusministeriö huomauttaa, että säännös voi eräissä tilanteissa olla soveltamisalaltaan laajempi tai salassapitovelvoite voi koskea tapauksia, joissa ei sovellu ilmoittajien suojelua koskeva, niin sanottu whistleblower -direktiivi (esim. ilmoitettavan rikkomisen seuraamus on pelkästään hallinnollinen, ei rangaistusluonteinen). Ehdotetun säännöksen suhdetta direktiiviin olisi hyvä tarkastella.

Henkilötietojen suoja

Oikeusministeriö toteaa, että esitysluonnoksessa on tunnistettu, että siihen sisältyy EU:n yleisen tietosuojasetuksen (EU) 2016/679 soveltamisalaan kuuluvaa henkilötietojen käsittelyä ja että siinä annettaisiin tietosuojasetusta täsmentävää erityissääntelyä henkilötietojen käsittelystä. Ministeriö esittää seuraavia huomiota kansallisen liikkumavaran käytön selostamiseen sekä rekisterinpitoon liittyen:

Kansallinen liikkumavara

Esitysluonnoksessa on tehty asianmukaisesti selkoa siitä, että tietosuojasetus on EU:n jäsenvaltioissa suoraan sovellettava säädös ja asetusta tarkentava kansallinen lainsäädäntö on mahdollista vain silloin, kun tietosuojasetus jättää jäsenvaltioille nimenomaisesti kansallista sääntelyliikkumavaraa. Esitysluonnoksessa on vastaavasti tuotu esiin perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöä kansallisen erityissääntelyn tarpeen arvioinnista (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 4—5 ja PeVL 26/2018 vp, s. 2—3) sekä siitä, miten hallituksen esityksissä tulee erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 2/2017 vp, s. 2, PeVL 44/2016 vp, s. 4). Perustuslakivaliokunta on katsonut, että henkilötietojen suoja tulee jatkossa turvata ensisijaisesti tietosuojasetuksen ja säädettävän kansallisen yleislainsäädännön nojalla, ja että erityislainsäädännön säätämiseen tulee jatkossa suhtautua pidättyvästi ja raja sellainen vain välttämättömään. Lainsäätäjän on lisäksi osoitettava, mihin tietosuojasetuksen artiklaan henkilötietojen käsittelyä koskevat erityissäännökset perustuvat. Kuten esitysluonnoksessa on tunnistettu, kansallista liikkumavaraa sisältyy muun muassa 6 artiklan 3 kohtaan, silloin kun henkilötietojen käsittely perustuu joko 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan (henkilötietojen käsittely perustuu rekisterinpitäjän lakisääteiseen tehtävään) tai e alakohtaan (käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi). Huomionarvioista on, että asetuksen 6 artiklan 3 kohta edellyttää, että henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset määritellään kyseisessä käsittelyn oikeusperusteessa, silloin kun käsittely perustuu rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseen. Jäsenvaltiot voivat antaa erityissääntelyä koskien mm. yleisiä edellytyksiä, jotka koskevat rekisterinpitäjän suorittaman tietojenkäsittelyn lainmukaisuutta, käsiteltävien tietojen tyyppiä, tiedonsaantia ja -luovutusta, käyttötarkoitussidonnaisuutta ja säilytysaikoja. Jäsenvaltion lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Rekisterinpidon osalta kansallinen sääntelyliikkumavara perustuu asetuksen 4 artiklan 7 kohtaan.

Esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluiden mukaan ehdotuksilla annettaisiin tietosuojasetuksen 6 artiklan 3 kohdan nojalla asetusta täsmentävää erityissääntelyä yleisistä edellytyksistä,

jotka koskevat henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuutta. Oikeusministeriö toteaa, että esitysluonnoksesta ei käy kuitenkaan selvästi ilmi, missä pykälissä annettaisiin sääntelyä yleisistä edellytyksistä. Esitysluonnoksen perusteella sillä annettaisiin erityissääntelyä myös viranomaisten oikeudesta saada ja luovuttaa tietoja (50 §) sekä rekisterissä käsiteltävistä tiedoista (58 §). Silloin kun henkilötietojen käsittely perustuu 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan, tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohta edellyttää, että jäsenvaltioiden lainsäädännössä säädetään tässä yhteydessä myös käsittelyn tarkoituksesta. Esitysluonnosta olisi syytä täydentää tältä osin. Kansallisen liikkumavaran käytöstä olisi hyvä tehdä selkoa säännöskohtaisesti. Vastaavasti tulisi tehdä selkoa ehdotetun erityissääntelyn oikeasuhteisuudesta, yleisen edun tavoitteen mukaisuudesta sekä välttämättömyydestä.

Rekisterinpito

Tietosuoja-asetus ei suoraan edellytä rekisterinpitäjistä säättämistä. Rekisterinpitäjistä säättäminen on kuitenkin asetuksen nojalla mahdollista, kun henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään lainsäädännössä tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Rekisterinpitäjistä säättämistä voidaan pitää erityisen perusteltuna silloin, kun rekisterinpitäjä on viranomainen tai rekisterinpitäjistä voisi muutoin olla epäselvyyttä. Rekisteröidyn oikeuksien toteutumisen kannalta on tärkeää, ettei lainsäädäntö jätä epäselväksi sitä, mikä taho on vastuussa henkilötietojen käsittelyä koskevien vaatimusten noudattamisesta. Arvioitaessa tarvetta säätää rekisterinpitäjistä tulee ottaa huomioon myös perustuslain 2 §:n 3 momentti, jonka mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Lailla säätämiseen taas kohdistuu yleinen vaatimus lain täsmällisyydestä ja tarkkuudesta. Rekisterinpitäjä voi käsitellä henkilötietoja vain siltä osin, kun käsittelylle on jokin tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa mainittu käsittelyn oikeusperuste. Silloin kun henkilötietoja käsittelee viranomainen, käsittelyn oikeusperuste on lähtökohtaisesti 6 artiklan 1 kohdan c tai e.

Esitysluonnoksen on sinänsä asianmukaisesti tehty selkoa siitä, että rekisterinpitäjän oikeus käsitellä henkilötietoja perustuisi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan eli rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen noudattamiseen. Esitysluonnoksesta jää kuitenkin epäselväksi, mikä taho olisi tietosuoja-asetuksen tarkoittama rekisterinpitäjä. Esitysluonnoksen 58 §:n mukaan Ruokavirasto pitäisi valvontaa varten rekisteriä. Epäselväksi jää, tarkoitettaisiinko tällä tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa tarkoitettua rekisterinpitäjää. Esitysluonnosta olisi tältä osin selkeytettävä. Sääntelyn selkeyden vuoksi ehdotettavassa sääntelyssä olisi syytä käyttää tietosuoja-asetuksessa määriteltyjä käsitteitä (kuten rekisterinpitäjä). Erityisesti rekisteröidyn oikeuksien toteutumisen kannalta on tärkeää, ettei lainsäädäntö jätä epäselväksi sitä, mikä taho on vastuussa henkilötietojen käsittelyä koskevien vaatimusten noudattamisesta.

osastopäällikkö

Johanna Suurpää

lainsäädäntöneuvos

Heini Färkkilä

Jakelu

MMM Maa- ja metsätalousministeriö

VN/12640/2021-OM-18

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: